

Швед О.В.*

ДОКУМЕНТИ ООН В СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ ВІД СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ

Стаття посвячена освещению важности Конвенций ООН в сфере противодействия сексуального насилия и сексуальной эксплуатации детей современной ситуации в мире в данной проблеме.

Ключевые слова: Конвенции ООН, Факультативный протокол, сексуальное насилие над детьми, сексуальная эксплуатация.

Стаття присвячена висвітленню важливості Конвенцій ООН у сфері протидії сексуального насильства та сексуальної експлуатації дітей та сучасній ситуації в світі в даній проблемі.

Ключові слова: Конвенції ООН, Факультативний протокол, сексуальне насильство над дітьми, сексуальна експлуатація

The article is devoted to the highlighting of importance of UN Conventions in a sphere of counteracting against sexual violence and sexual exploitation of children and to the recent situation of the problem in the world.

Key words: UN conventions, facultative protocol, sexual violence of children, sexual exploitation.

Святкуючи 65-річчя ООН, необхідно висловити подяку і за ті зусилля, які були зроблені даною міждержавною організацією у сфері захисту дітей та їх прав.

Головним документом, який захищає права дітей є Конвенція ООН про права дитини, яка була прийнята 20.11.1989р. і на сьогоднішній день її ратифікували 194 країни світу (крім США та Сомалі).

Міністр Кабінету міністрів Сомалі оголосив про плани по ратифікації Конвенції. Попередній тимчасовий уряд Сомалі підписав документ у 2002 р., але нескінченні війни і зміни влади не дають можливості думати про дітей та їх права.

Президент США Барак Обама назвав відмову ратифікувати Конвенцію як «сором» і пообіцяв розглянути це питання. Ще у 1995 р. США підписала Конвенцію, тобто наміри держави про виконання обов'язків, передбачених даною Конвенції стосовно дітей. Але в країні є багато противників щодо ратифікації, які вважають, що цей документ протирічить Конституції США. Наприклад, Heritage Foundation бачить цю Конвенцію, як загрозу відносин між батьками та дітьми, коли будуть порушуватись батьківські права та зобов'язання у галузі освіти та виховання їх дітей. Також права батьків обмежуються у сфері сексуального та репродуктивного здоров'я їх дітей, бо дітям надається право на конфіденційність та приватність. Так само проти виступають деякі інші неурядові організації, які говорять, що ратифікація призведе до перегляду законів у багатьох штатах, де батьки, згідно законодавства, мають права над дітьми, а контролюючі місцеві органи будуть мати

* Представник для країн СНД Міжнародної організації ЕКПАТ (Покінчимо з дитячою проституцією, порнографією та торгівлею дітьми), кандидат соціологічних наук, ст. викладач Академії праці та соціальних відносин

право в будь-який час перевіряти, чи діють батьки «в інтересах дитини», хоч саме таке поняття та стандарти є дуже суб'єктивними. Також вони вважають, що таке законодавство дасть можливість неповнолітнім робити аборти без відома батьків.

Другою причиною, по якій Конвенція не може бути ратифікована є дозвіл у деяких штатах на смертну кару неповнолітніх.

Американський дослідник Н. Поланкі з співавторами установили, що розвиток та благополуччя дитини наражається на небезпеку тоді, коли дитина погано харчується та одягається, не має житла, знаходиться без догляду та уваги, й не задовольняються її потреби бути бажаною, відчувати увагу та емпатію з боку батьків. Саме всі вимоги до нормального розвитку та благополуччя і визначаються статтями Конвенції. Держави, які підписали та ратифікували цю Конвенцію, підтвердили свою готовність до запобігання жорстокості, насильства та захисту дітей від різних негативних проявів стосовно них. До найгірших видів жорстокості та насильства необхідно віднести сексуальне насильство, або як його ще називають – сексуальне зловживання.

Вертаючись до самої Конвенції та статей, що стосуються захисту дітей від сексуального насильства та жорстокості, необхідно відзначити наступні важливі статті:

- Стаття 32 (...від експлуатації і від виконання будь-якої роботи, яка може являти небезпеку для здоров'я, освіти чи завдавати шкоди ...)
- Стаття 34 (...від усіх форм сексуальної експлуатації і сексуальних розбещень)
- Стаття 35 (...викрадення дітей, торгівлі дітьми чи їх контрабанди у будь-яких цілях і формі)
- Стаття 36 (...від усіх форм експлуатації)
- Стаття 37 (...щоб жодна дитина не піддавалась ... жорстоким, нелюдським або принижуючим гідність видам поведінки...).

Жертвами сексуального насильства можуть бути діти різного віку, так за даними російського дослідження складають: 25% - у віці 0 – 5 років, 35% - 6 -11 років, та 40% - від 12 до 17 років. Це статистичні дані домашнього сексуального насильства. А ще є діти-жертви сексуальної експлуатації, які страждають від сексуального насильства поза родиною. Для захисту такої категорії дітей були розроблені додаткові протоколи:

Два інших документи, які стали важливими у галузі захисту прав дітей стали: *Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії, 25.05.2000 та Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками та дітьми до Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності, 15.11.2000.*

Але на жаль, незважаючи на підписання та ратифікацію цих важливих документів багатьма країнами світу (більше 120), досі існує сексуальне насильство та сексуальна експлуатація дітей, яка проявляється в наступних формах:

- Проституція
- Порнографія
- Торгівля (внутрішня, зовнішня)
- Дитячий секс-туризм (педофілія та збоченці)
- Ранні шлюби.

Якщо розглянути ситуацію в світі в тих країнах, де працює Міжнародна організація ЕКПАТ (Покінчимо з дитячою проституцією, порнографією та торгівлею дітьми), то картина виглядає нерадiсною:

- Бразилія – близько 2 млн. дітей використовуються у розповсюдженні наркотиків, зброї та сексуальних розвагах
- Венесуела – з 12 років примушуються до проституції шляхом втягнення в наркотики та алкозалежність

- Коста-Ріка – велика кількість «пляжних хлопчиків», яких сексуально експлуатують як чоловіки, так і жінки
- Мексика – проституція з 12 років, бо діти заробляють для родини
- Канада – 10-15% в проституції – діти, в деяких провінціях у 90% - це аборигени
- США – 51% дітей у проституції – хлопчики, тобто попит викликає пропозиції
- Індія, Непал – торгівля дітьми, проституція, бо касти та релігія не дають дітям інших можливостей в житті. Зростаючий попит на послуги хлопців - підлітків та юнаків серед жінок середнього та високого достатку.

Вивчаючи такі негативні явища у країнах СНД можна виділити, що *дитяча проституція* існує у Казахстані, Киргизії, Україні, Молдавії, Узбекистані, та Росії. В *порнографію* потрапляють діти в основному з Беларусі, України, Молдавії та Росії. Випадки *торгівлі дітьми* зафіксовані в кожній країні СНД. *Дитячий секс-туризм* розвивається і може стати загрозою для дітей Росії, Молдавії та України. В наш час до якогось феодального строю, посилаючись на релігію, вертаються деякі середньоазіатські республіки, тобто *ранні шлюби*, які офіційно не є законними, практикуються в побуті, бо батьки продають дівчат немолодим чоловікам другими та третіми дружинами з 13-15 років у Киргизії, Узбекистані та Таджикистані.

Запобігання явища сексуального насильства та експлуатації є дуже важливим, бо наслідки є жахливими: фізичні – пошкодження генітальної, анальної областей; захворювання, що передаються статевим шляхом та ВІЛ; інфекції сечовивідних шляхів; ранні вагітності; енурез та/або енкопрез; нервово-психічні розлади; психосоматичні хвороби (хронічні болі внизу живота, дерматити та інше); психологічні наслідки – емоційні розлади, проблеми поведінки; низька самооцінка; порушення міжособистісних стосунків та іноді навіть, статевої ідентифікації.

Тому перед та після ратифікації держави на національному рівні розробляють відповідне законодавство, програми та плани для вирішення проблем або їх запобігання. Так останній закон, який був затверджений та працює в Україні є Закон України «Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року (затверджено 5 березня 2009 р.). Над вдосконалення законодавства та розробкою національних та регіональних проектів та програм в Україні працюють державні та громадські організації, а декілька агенцій ООН сприяють цьому (Дитячий Фонд ЮНІСЕФ, Програма розвитку ООН, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, Фонд народонаселення ООН, Об'єднана програма ООН з ВІЛ/СНІДу, Міжнародна організація праці та Міжнародна організація з міграції).

Література

1. http://childrightscampaign.org/crcindex.php?sNav=getinformed_snav.php&sDat=ratifiers_dat.php
2. «Somalia to Join Child Rights Pact», Reuters, 20 November 2009, <http://af.reuters.com/article/topNews/idAFJ0E5AJ0IT20091120>
3. <http://www.crin.org/resources/infoDetail.asp?ID=18874&flag=news>
4. Жестокое обращение с детьми. / Под ред. Сафоновой Т.Я. / Москва, ПМСЦ «Озон», 2001. – 124 стр.
5. Там само.
6. www.ecpat.net